

A vibrant photograph of two children, a boy and a girl, smiling. The boy on the left is wearing a purple party hat and has white frosting smeared on his face. The girl on the right has white frosting and chocolate shavings on her face. In the foreground, there are two slices of chocolate cake with white frosting and chocolate drizzle, one on a green plate and one on a pink plate. A central white oval with a colorful, paint-splatter-like border contains the text 'kleur op school'.

kleur
op school

Kleur het leven

★ Kleurrijk ★ Lievelingskleur ★ Alle kleuren

Lessen voor groep 1 en 2 - groep 3 en 4 over kleur.
Speciaal voor het gedichtenprentenboek Kleurvlucht

Levendig Uitgever

Deze special bevat de lessen uit nummer 2 van jaargang 10 van Kleur op school. De lessen over het thema *Kleur het leven* sluiten mooi aan bij het gedichtenprentenboek *Kleurvlucht* en zijn vooral bedoeld ter inspiratie!

Vlieg mee met de witte vogel over het land van kleur. Van de grijze dauw en het heldere gele zonlicht, langs gouden kastelen en eindeloos paarse velden tot aan de oranje zonsondergang en het zwart van de nacht.

Dit bijzondere boek gaat over kleur op verschillende niveaus. Jeroen Schipper schreef dertien gedichten, aansluitend bij de associaties met en de beleving van kleur door kinderen.

Vera de Backker maakte er vanuit haar persoonlijke visie op de rijke wereld van kleur prachtige prenten bij die de fantasie van kinderen prikkelen en die kinderen uitnodigen om kleur op een veelzijdige en diepere manier te beleven.

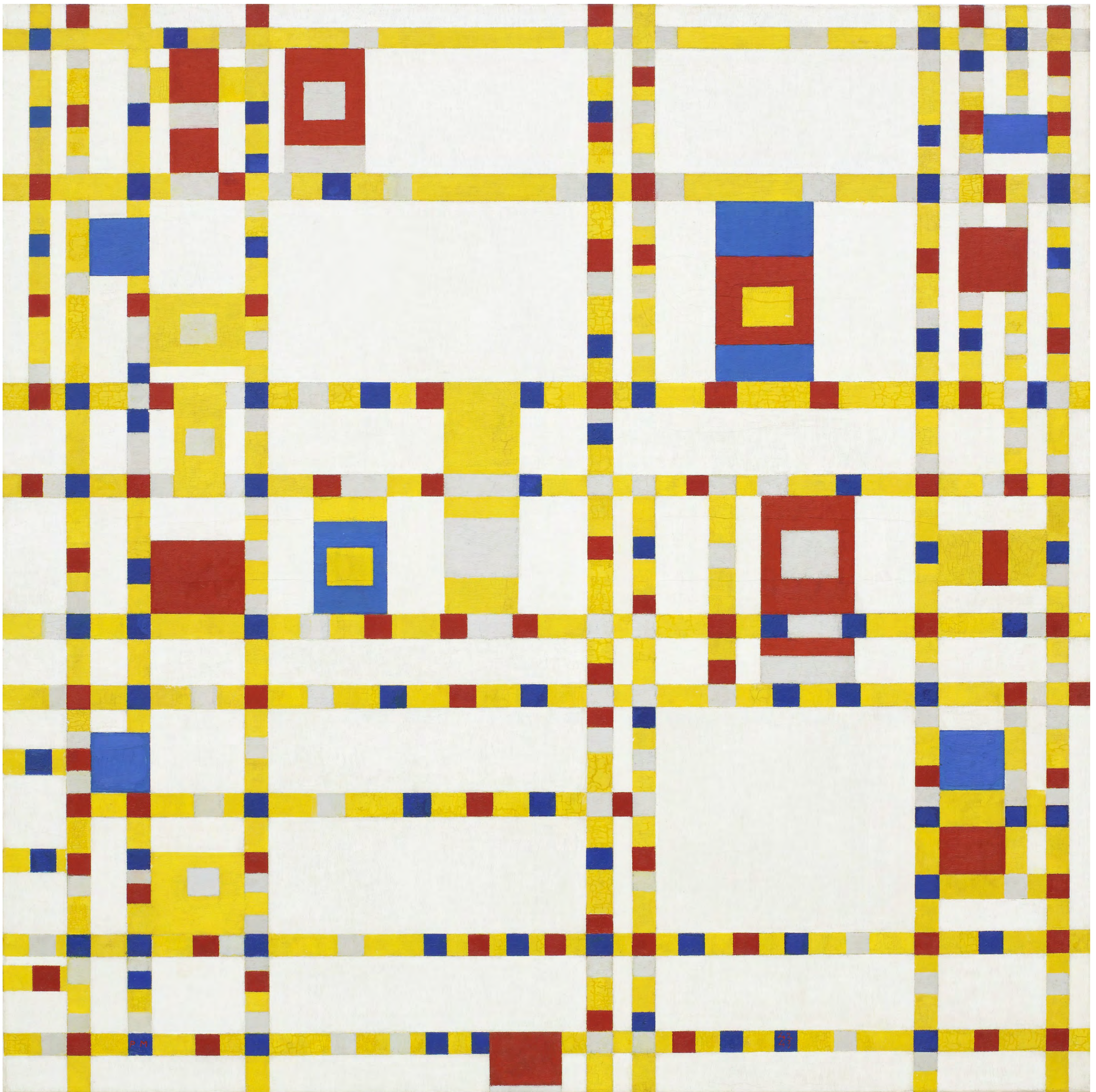
De gedichten zijn ook op muziek gezet, waarbij het begrip kleur op muzikale wijze tot uiting komt in sfeer, stijl en stemgebruik. Je vindt deze liedjes op het album 'Kleurvlucht' op het Spotify-kanaal van Jeroen Schipper.

Auteur: Jeroen Schipper

Illustrator: Vera de Backker

Hardcover, 28 pagina's

ISBN 9789083470566

Broadway Boogie Woogie (1942-1943), Piet Mondriaan. Moma, New York.

Thema Kleur het leven

Inhoud

Thema: <i>Kleur het leven</i>	2
Didactische lijn per bouw <i>door de redactie</i>	4
Zoek de spirit! <i>door de redactie</i>	6
LESSEN GROEP 1 & 2 <i>door Annemarie Jongbloed</i>	
Les 1. Kies je kleur	8
Les 2. Tover met kleur	10
Les 3. Humeurige kleuren	12
Les 4. Winterwit	14
Les 5. Een kleurenfeest!	16
LESSEN GROEP 3 & 4 <i>door Anouk Overbeek</i>	
Les 1. Kleur verkennen	18
Les 2. Kleurgevoel	20
Les 3. Kleurverschil	22
Les 4. Kleur omgekeerd	24
Les 5. Kleurrijk	26

Colofon

Kleur op school, voor een levendig
schoolklimaat www.kleuropschool.nl

Redactie

Jeroen Hoogerwerf, hoofdredacteur
Nynke Bos, Annemarie Jongbloed, Anouk Overbeek

Eindredactie

Mayke Peters (Woordkracht)

Raad van Advies

Yusuf Altuntas, Bas van den Berg, Arie de Bruin,
San van Eersel, Bas Levering, Monique Leygraaf

Illustraties

Iris Boter (groep 1 & 2), Petra Heezen (groep 3 & 4),
Daniëlle Schothorst (groep 5 & 6), Wendelien van
den Erve (groep 7 & 8)

Foto's

Foto omslag: © Wavebreakmedia Ltd | Dreamstime

Vormgeving

Ester Eijkmans, www.estereijkmans.nl

Druk

JP Offset, Duiven

Uitgever

Levendig Uitgever
Jeroen Hoogerwerf
Evenaar 10
3454 SN De Meern
t 06 • 226 13 701
e kleur@levendiguitgever.nl
i www.kleuropschool.nl
twitter: @kleuropschool
facebook.com/kleuropschool
ISSN 2468-0850

Abonnementen

Kleur op school verschijnt vier keer per schooljaar.
Abonnementen kunnen met ieder nummer ingaan
en worden jaarlijks automatisch verlengd. Abonne-
menten kunnen per jaargang vóór 1 juni schriftelijk
worden opgezegd. Een abonnement bestaat uit
1 basisabonnement en 3 vervolgabonnementen.

1 basis + 3 vervolg € 340

1 basis + 4 vervolg € 369

1 basis + 5 vervolg € 398

1 basis + 6 vervolg € 427

1 basis + 7 vervolg € 456

Elk volgend vervolgabonnement à € 29,-

Proefabonnement

De school kan *Kleur op school* geheel vrijblijvend
uitproberen met een proefabonnement. Dit kost €
50,- en wordt in overleg op maat samengesteld.

Abonnementenadministratie

t 06 • 226 13 701
e kleur@levendiguitgever.nl

Alle rechten voorbehouden. Het is abonnees toegestaan voor
eigen gebruik uit *Kleur op school* te kopiëren. Overname uit
Kleur op school zonder voorafgaande toestemming van de
uitgever is niet toegestaan.

Thema *Kleur het leven*

Kleuren zijn overal om ons heen. Ze hebben invloed op hoe je je voelt en hoe je je gedraagt, ook al staan we daar niet zo bij stil. Iedereen beleeft een kleur weer anders, voelt een kleur anders. In dit nummer van *Kleur op school* besteden we aandacht aan alles rond kleur om kleur te geven aan het leven, iets wat we met *Kleur op school* al tien jaar doen.

Kleur op school gaat uit van een verscheidenheid aan achtergronden op school en in de maatschappij; van alle kleuren en van alle schakeringen in die kleuren. Kinderen maken in de lessen kennis met anderen. En zij leren om hun eigen identiteit en religie of levensbeschouwing te verstaan en te ontwikkelen. Ieder kind heeft gevoel voor en behoefte aan verhalen, waarden, beelden en vormen die uitdrukken hoe je mens kunt zijn en hoe je kleur geeft aan het leven. De lessen over *Kleur het leven* roepen vragen op die de kinderen speels, creatief en in samenspraak met hun omgeving kunnen beantwoorden.

Kleur is licht

De verbinding tussen de kleuren vinden we in het licht. Zonlicht wordt door de regen gebroken en valt uiteen in alle kleuren van de regenboog. Je kunt dat ook zien als je licht op een prisma laat vallen, zoals Isaac Newton ontdekte. Alle kleuren zijn onderdeel van het licht. In lijn daarmee maken we met *Kleur op school* het licht en de kleuren in de wereld 'beleefbaar' en ervaarbaar door in grote diversiteit en kleurschakeringen verhalen, feesten, beleving aan te dragen. Zo kunnen kinderen betekenis geven aan de dingen om hen heen, in dit nummer vooral aan kleur.

In levensbeschouwelijk opzicht, in het zoeken naar betekenis, kunnen we het 'Licht' ook God noemen, of Allah, of Jaweh, of Boeddha, het andere, het onnoembare, eeuwige of transcendente. Maar misschien is dat helemaal niet nodig en kunnen we ermee volstaan dat we zoeken naar de betekenis, naar het geven van kleur aan ons leven. Het zou mooi zijn als we met *Kleur op school* daar een beetje aan kunnen bijdragen.

Inkleuring van het leven

Kleur is niet meer weg te denken uit ons leven. Jonge kinderen zijn vaak uitbundig met kleuren. Als ze zelf een tekening maken gebruiken ze veel kleur, en dat zijn vaak kleuren die niet overeenkomen met de werkelijkheid. Blauwe bomen, rood gras, groene bananen ... Als ze een kleurplaat inkleuren gebruiken ze het liefst zoveel mogelijk kleuren. Als kinderen ouder worden, wordt het inkleuren steeds realistischer. Een wolk is grijs en een struik is groen.

Vaak hebben kinderen een lievelingskleur. Dat kan een kleur zijn die gekozen is op gevoel of een kleur die ze gewoon mooi vinden.

Betekenenissen van kleur

Er wordt heel veel geschreven over wat kleuren met je doen. Rood is agressie, maar ook liefde. Blauw is rustgevend, maar ook koud en koel. Zo heeft elke kleur wel een positieve en negatieve associatie. Maar zijn die dan voor iedereen hetzelfde? Nee, gelukkig niet! Zoveel kleuren en hun vele betekenissen geven nog meer kleur aan het leven.

Kinderen hebben zelf ook associaties bij kleuren. Ze geven zelf een betekenis aan kleuren. Dat hangt er ook van af of ze een kleur mooi vinden of niet. Zijn er trouwens lelijke kleuren?

Die betekenisgeving is het hart van de levensbeschouwing zoals we die voorstaan bij *Kleur op school*.

De lessen voor de groepen 1 & 2 gaan over verschillende gevoelens bij kleuren. Er worden verhalen gebruikt waarin die gevoelens tot uiting komen en waarbij kinderen zelf hun gevoelens kunnen ervaren bij een kleur.

Voor groep 3 & 4 komen gevoelens bij kleuren ook aan bod in de lessen. Op speelse wijze gaat het daarna over verschillen in kleur(beleving) en de diversiteit aan kleuren.

Tien jaar *Kleur op school*

‘Wat moet ik doen?’ ‘Wat moet ik nastreven?’ ‘Wat is de zin van dingen en situaties die ik tegenkom?’ Dit soort vragen stellen, beantwoorden en (be)leven is voor *Kleur op school* de essentie van levensbeschouwing.

Al tien jaar lang ondersteunt *Kleur op school* kinderen in hun levensbeschouwelijke ontwikkeling. We hopen daarmee kinderen steeds weer de gelegenheid te bieden om een eigen kijk op het leven te ontwikkelen en zelf keuzes te maken over wat zinvol, mooi, waar en echt is.

Meer kleur in het leven, dat is wat we iedereen gunnen! Levensbeschouwing als uitgangspunt van een ‘methode’, dat is toch achterhaald? Nee, dat geloven wij niet. Alle kinderen kunnen hun levensbeschouwelijke vaardigheden ontwikkelen: waarnemen, vragen stellen, verbeelden, vertellen, dialogiseren, waarderen en handelen. Vaardigheden waarmee kinderen levensvragen kunnen beantwoorden: Hoe sta jij in het leven? Wat is de betekenis van het leven? Wat is de waarde van het leven? Hoe leven we met elkaar?

Deze vragen kun je beantwoorden vanuit een bepaalde levensbeschouwelijke richting of godsdienst. Maar dat is helemaal geen voorwaarde om een levensbeschouwelijk gesprek te kunnen voeren met kinderen. Bij levensbeschouwing gaat het er immers om dat je kinderen betekenissen aanreikt, zodat ze betekenis leren geven aan het leven om hen heen.

We helpen leerlingen om te reflecteren op en communiceren over hun gevoelens, meningen en ideeën over de maatschappij. Waar hoor ik bij? Waar doe ik aan mee? Wat vind ik ervan? We richten ons al tien jaar lang op de veelkleurigheid van de samenleving wat betreft afkomst, traditie en geloof. *Kleur op school* geeft stem aan de eigenheid van elk kind en de diversiteit binnen de eigen groep, de school, de woonomgeving en de maatschappij.

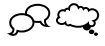
De redactie en de uitgever hopen ook zeker de komende tien jaar nog veel kleur aan het leven te mogen geven.

Didactische lijn per bouw

GROEP 1 & 2

Met groep 1 & 2 gaan we in de eerste les bekijken wat kleur is en welke kleuren er allemaal zijn. In les 2 verwonderen de kinderen zich over het bestaan van verschillende kleuren. In les 3 ervaren de kinderen wat kleuren met je stemming doen, om in les 4 te vervolgen met het ontdekken van de kleur wit, lichte en donkere kleuren. In de laatste les vieren de kinderen kleuren met een leuk spel.

	Titel van de les	Vaardigheden	Leerlijn	Werkvormen Kern
Les 1	Kies je kleur		Verkennen van kleur	
Les 2	Tover met kleur		Zich verwonderen over kleur	
Les 3	Humeurige kleuren		Ervaren wat kleur met je doet	
Les 4	Winterwit		Lichte en donkere kleuren	
Les 5	Een kleurenfeest!		Kleuren vieren	

GROEP 3 & 4

In de lessen van groep 3 & 4 wordt kleur op allerlei manieren bekeken. We onderzoeken samen met de kinderen kleuren in les 1. In les 2 onderzoeken en ervaren de kinderen het verband tussen kleuren en hun eigen gevoelens bij die kleuren. In les 3 verkennen de voor- en nadelen van verschillen in kleur. Les 4 is een mooie les die een beroep doet op de fantasie, we gaan de kleuren omdraaien. Les 5 sluit af met het vieren van de verschillen en verschil van smaak.

	Titel van de les	Vaardigheden	Leerlijn	Werkvormen Kern
Les 1	Kleur verkennen		Onderzoeken van kleuren	
Les 2	Kleurgevoel		Het verband tussen kleur en gevoel	
Les 3	Kleurverschil		De voor- en nadelen van kleurverschillen	
Les 4	Kleur omgekeerd		Wat als iets een andere kleur heeft dan normaal?	
Les 5	Kleurrijk		Vier de verschillen van kleur	

Zoek de spirit!

Spiritizers zijn oefeningen die je op elk moment kunt inzetten. Je kunt ze gebruiken als start van de dag of de les. Of om te zorgen voor rust, aandacht en concentratie op de dag. Het zijn belevingsgerichte oefeningen. Ze nodigen de kinderen uit om levensbeschouwelijke vaardigheden te ervaren met hun ademhaling, hart en lijf. De spiritizers in dit nummer hebben op verschillende manieren een relatie met het thema *Kleur het leven*.

1. Mijmering bij schilderij *Broadway Boogie Woogie*, Piet Mondriaan (1942-1943). MoMa, New York.

DOEL de kinderen bekijken met aandacht een schilderij

Laat de kinderen het schilderij *Broadway Boogiewoogie* van Piet Mondriaan zien aan de leerlingen (pagina 2, of via kleuropschool.nl). Geef de kinderen eerst de gelegenheid om het schilderij rustig te bekijken. Geef hen de volgende vragen mee waar ze in stilte over mogen mijmeren.

- Wat zie je op het schilderij?
- Welke kleuren zijn er gebruikt op het schilderij?
- Waar lijkt het patroon van het schilderij op? Waar doet het je aan denken?
- Vind je het schilderij mooi?

Lees onderstaand gedichtje voor terwijl de kinderen nog even naar het schilderij kijken.

Boogie Woogie
Hoor de melodie
Boogie Woogie
Dans op de muziek
Boogie Woogie
Rood, geel of blauw
Boogie Woogie
Ik hou van jou!

Boogie Woogie
Hoor de geluiden van de stad
Boogie Woogie
Fiets over de gele weg
Boogie Woogie
Rood, geel of blauw
Boogie Woogie
Ik hou van jou!

Laat de kinderen eventueel zelf een schilderij maken in de stijl van Piet Mondriaan. Op kleuropschool.nl staan nog meer schilderijen van deze Nederlandse schilder die in New York woonde en werkte.

2. Kleurenmeditatie

DOEL de kinderen komen tot rust met een korte meditatie

Laat de leerlingen rustig in hun stoel gaan zitten, met de rug tegen de leuning en twee voeten op de grond. Laat hen de ogen sluiten. Vertel dan kalm het volgende: *Je ziet blauw. Blauw is de kleur van de zee, van de oceaan, van onmetelijke passie. Je ziet groen. Groen van het gras, van de bladeren aan de bomen, van passie voor de natuur. Geel is de kleur van de zon. Van het licht dat zijn warme stralen naar de aarde stuurt om jou en alle mensen vol te storten met passie. Rood is de kleur van de liefde, van de hartstocht, van passie in zijn pure vorm.*

Laat even een stilte vallen. Vraag de leerlingen dan hun ogen weer te openen.

NODIG
• schrijfmateriaal
• tekenmateriaal

3. Mijn lievelingskleur is het mooist

DOEL de kinderen onderzoeken hun lievelingskleur

Lees onderstaand gedicht voor aan de kinderen.

*Rood is het mooist
De kleur van de liefde
De kleur van mijn nieuwe broek
De kleur op mijn wangen
En op die van jou.
Rood is waar ik van hou.
Blauw is het mooist
De kleur van de lucht
De kleur van mijn nieuwe schoenen
De kleur van mijn plekken
En van die van jou.
Blauw is waar ik van hou.*

*Groen is mooist
De kleur van natuur
De kleur van mijn nieuwe trui
De kleur van mijn ogen
En van die van jou.
Groen is waar ik van hou.*

Laat de kinderen zelf hun lievelingskleur kiezen en er een gedichtje over maken.
Of laat hen met hun lievelingskleur een mooie tekening maken.

4. Adem rood in, adem blauw uit

DOEL de kinderen geven aandacht aan hun ademhaling

Laat de leerlingen rustig op hun stoel gaan zitten, met de rug tegen de leuning, de voeten plat op de grond en de handen op de bovenbenen. Vertel dan met rustige stem:
We gaan nu aandachtig ademhalen. Je mag je ogen dichtdoen als je dat wilt. Adem rustig in door je mond. Doe je mond dicht en adem uit door je neus ... Doe dat nog maar een keer. Adem dan rustig in door je neus. En weer uit door je mond ...

Beeld je nu in dat de lucht die je inademt rood is. En de lucht die je uitblaast blauw. Adem rustig de rode lucht in door je neus ... en blaas de blauwe lucht weer uit je mond. Doe dat nog maar een keer. Adem rustig de rode lucht in door je neus ... en de blauwe lucht weer uit door je mond. ... Adem zo nog een paar keer in door je neus, rood, en uit door je mond, blauw.

Laat de kinderen even een momentje rustig in- en uitademen, en vraag hen dan om de ogen weer open te doen.

De koning die alleen van paars hield

Er was eens een koning die heel erg van paarse bloemen hield. Hij vond het heerlijk om in de torenkamer van zijn paleis over de balustrade te leunen en naar de velden te kijken en alleen maar paarse bloemen te zien. 'Ah', zuchtte de koning dan, 'wat een pracht, wat is mijn land toch beeldschoon zo ...' Als hij dan toch nog ergens een plukje rode, witte of gele bloemen ontdekte, werd hij op slag chagrijnig. Dan riep hij snel zijn politieagenten en liet de bloemen met wortel en al uit de grond trekken. Daarna genoot de koning weer, want alles was weer paars. De koning verbood zelfs de mensen in zijn land om andere kleuren bloemen in hun tuinen en huizen te hebben. De zaden ervan konden immers uitwaaien, en dan zouden er weer rode, gele en witte bloemen komen in het land.

De mensen vonden dit niet leuk. Het werd nog erger toen de koning ook alle andere dingen paars wilde maken. Niet alleen werd het paleis van de koning helemaal paars geschilderd, ook de huizen van de mensen moesten paars worden. En de scholen, en de boeken en schriften van de kinderen ... Als kinderen een tekening of schilderij wilden maken, mocht dat alleen nog met paars. Al snel tekende en schilderde er niemand meer in het land. De mensen hadden ook geen plezier meer in tuinieren. Wat was daar nog leuk aan, als alle bloembedden alleen maar paars mochten zijn?

Het was een sombere tijd voor de mensen. Alleen de vuilniswagen die dagelijks langsreed kon nog een droevig glimlachje op hun gezichten toveren. Op die vuilniswagen lagen witte, rode en gele bloemen. De mensen vonden al die verschillende kleuren zo mooi! Maar de bloemen werden naar de vuilnisbelt gebracht en op een grote hoop gegooid. Het was de enige anders-dan-paarsgekleurde berg in het hele land.

Toen, op een dag, begon het zachtjes te waaien. Eerst was het een klein briesje. Maar al snel werd het een flinke storm die de mensen hun huizen in jaagde. Alles wat niet stevig vastzat werd opgetild en meegenomen door de wind. Ook de rode en witte en gele bloemen die op de vuilnisbelt lagen ... Ze werden door de wind verspreid over het hele land! Zodra de storm ging liggen, wilde de koning zijn politieagenten eropuit sturen om de rode, witte en gele bloemen weer op te rapen. Maar toen begon het te regenen, zo hard dat niemand naar buiten kon. Na de regen kwam de zon, maar de wegen waren nog zo modderig dat de vuilniswagens van de koning er niet op konden rijden.

De volgende dag, toen de mensen wakker werden, wisten ze niet wat ze zagen ... Overal in het land waren rode, witte en gele bloemen opgekomen. Het was één grote gekleurde bloemenzee! De mensen dansten op straat van plezier, zo mooi vonden ze hun nieuwe wereld. En de koning? Die werd paars van woede toen hij al die kleuren zag. Hij vluchtte weg, in zijn paarse koets, en niemand heeft hem ooit weer gezien.

Naar het verhaal 'De koning die alleen maar van paars hield' van Ismail Kaya. Eerder bewerkt door Johanna Hoogendam voor Kleur nr. 1, jaargang 2 (2010).

GROEP 1 & 2

Les 1 Kies je kleur

DOEL de kinderen verkennen de kleuren

🎵 Begin

Leg zeven grote papieren cirkels in een rij op de grond. Gebruik cirkels van verschillende kleuren. Laat de kinderen de kleuren benoemen. Zing het liedje via kleuropschool.nl:

*Zeven stippen op een rij
met een mooie kleur erbij
Ik heb een kleur voor jou
en een kleur voor mij
Welke kleur kies jij?*

Laat bij de zin 'Ik heb een kleur voor jou' een kind een papieren cirkel kiezen en aan een ander kind geven, en bij de volgende zin een cirkel voor zichzelf pakken.

Doe dit een paar keer met verschillende kinderen. Welke kleuren worden gekozen? Als een kind een kleur van een ander ontvangt, vindt hij of zij die kleur dan mooi?

📖 Kern

Lees het verhaal voor De koning die alleen van paars hield. Voer na het vertellen een gesprekje met de kinderen aan de hand van de volgende vragen:

- Wat gebeurt er in het verhaal?
- Van welke kleur houdt de koning?
- Van welke kleur houdt jij?

- Hoe zou het zijn als alles om ons heen blauw was? Of zwart? Rood?
- Moet je één lievelingskleur hebben of kun je meerdere kleuren mooi vinden?

Geef ieder kind een kopie van de kleurplaat bij het verhaal (zie kleuropschool.nl). Laat de kinderen de kleurplaat inkleuren met de kleur(en) van hun eigen keuze.

🎨 Afronden

In het land van de koning zijn nu verschillende kleuren te zien. Leg een paar gekleurde hoepels ('bloemen') neer en laat de kinderen ('vlinders') van de ene bloem naar de andere springen. Zing het liedje uit Begin erbij en laat kinderen een kleur hoepel kiezen.

🎭 Extra

Leg de cirkels uit Begin in een van de hoeken. Maak van die hoek een winkeltje waar de kinderen kleuren kunnen kopen. Dit winkeltje kun je steeds meer uitbreiden, zie ook Extra in les 2. Introduceer het winkeltje bij de kinderen door zelf een kleur te verkopen.

Het gele en het rode land

Het is warm in het gele land. Aysa speelt in het zand bij de rivier. Ze gooit haar bal omhoog en probeert hem te vangen. De bal valt en rolt naar de rivier. Snel rent Aysa erachteraan. Net voordat de bal in het water rolt, kan ze hem pakken. Net op tijd, anders zou de bal misschien naar de overkant drijven. Naar het rode land! Daar wonen gevaarlijke mensen. Dat heeft mama gezegd. En papa ook. Dat weet iedereen hier. Niemand in het gele land gaat naar het rode land.

Aysa tuurt naar de overkant van de rivier. Ze kan niemand zien. Het rode land is te ver weg. 'Wat zouden die gevaarlijke mensen doen?', denkt ze. Ze heeft het aan papa gevraagd. Maar hij zei alleen: 'Ze zijn gevaarlijk.'

In

het rode land waait het hard. Luna speelt met het water van de rivier. Ze heeft een bootje gevouwen van papier. Voorzichtig legt ze het in het water. 'Wat zou er gebeuren als ik het bootje naar het gele land laat varen?', vraagt Luna zich af. 'Zouden de gele mensen het bootje stuk maken?' Luna denkt van wel. Het zijn hele enge, boze mensen, heeft ze gehoord.

Opeens is er een harde windvlaag. De harde wind duwt Luna in het water. 'Help!', roept Luna. Dan gaat ze kopje onder. Ze slaat wild met haar armen en benen om zich heen en komt weer boven, maar het water sleurt haar mee.

In het gele land staat Aysa nog steeds bij de rivier. Plotseling hoort ze iemand roepen: 'Help!' Even later ziet ze een kind in het water spartelen.

Aysa kan heel goed zwemmen. Ze rent de rivier in en zwemt zo snel ze kan naar het meisje. Met haar sterke armen tilt ze het meisje op en brengt haar naar de kant.

Luna hijgt even en kijkt dan blij naar Aysa: 'Dank je wel! Je hebt me gered!'

Opeens ziet Aysa dat Luna rood is. Ze schrikt: 'Jij bent een rode!'

'Nee, ik ben Luna.'

Dan drijft er iets wits naar de kant. 'Hé, wat is dat?', wijst Aysa.

'Mijn bootje!' roept Luna blij. 'Het is nog heel!'

Luna legt Aysa uit hoe je van papier een bootje kunt maken. Aysa vindt het geweldig!

Daarna voetballen ze samen in het zand. Wat hebben ze het leuk samen!

Ze spelen lang samen en na een tijd gebeurt er iets bijzonders: Aysa's kleur wordt minder geel. En Luna wordt steeds minder rood. Totdat ze allebei oranje zijn.

Dan komen de mama en papa van Luna met een echte boot naar het gele land om hun dochter Luna te halen. Ze zien hoe blij de kinderen samen zijn. Ook de andere mensen in het gele land zien dat. Ze praten met de papa en mama van Luna en zeggen tegen elkaar: 'Deze gele mensen zijn helemaal niet gevaarlijk!' Ze maken samen een brug over de rivier zodat ze ook de andere mensen in het rode land kunnen ontmoeten.

En wat denk je? De rode en gele mensen vinden het erg leuk om met elkaar te praten, te eten en te spelen. En langzaam kleuren ze allemaal oranje.

GROEP 1 & 2

Les 2 Tover met kleur

DOEL de kinderen verwonderen
zich over kleur

NODIG
• verf of vingerverf in
primaire kleuren
• papier
• kwasten

NODIG
VOOR EXTRA
• boek *Het kleuren-
winkeltje*

Begin

Laat de kinderen hun ogen sluiten en drie keer diep ademhalen. Zeg: We gaan toveren met kleuren. Denk aan een mooie kleur, je mag zelf weten welke.

Laat de kinderen even in stilte genieten van die kleur en zeg dan: Er komt een andere kleur bij. Zo ontstaat een nieuwe kleur.

Laat de kinderen hun ogen openen en, als ze willen, over hun ervaringen vertellen.

Kern

Lees het verhaal Het gele en het rode land voor. Stel vragen naar aanleiding van het verhaal:

- Waarom mag Aysa niet naar het rode land?
- Kennen de gele mensen de rode mensen?
- Waarom mag Luna niet naar het gele land?
- Kennen de rode mensen de gele mensen?
- Wat gebeurt er?
- Hoe kan het dat de mensen in het rode en gele land toch met elkaar gaan praten?

- Zijn de mensen in het rode land gevaarlijk? Zijn de mensen in het gele land eng?
- Houd jij van geel? Als je niet van geel houdt, speel je dan met iemand in een gele trui?
- Moet je altijd met hetzelfde kind spelen?

Afronden

Laat kinderen gele en rode verf of vingerverf mengen. Laat hen daarna ook andere kleuren mengen. Met hun lievelingskleuren mogen ze een schilderij maken.

Extra

Lees Het kleurenwinkeltje van Marianne Busser (Moon, 2015) voor. Zet het boek daarna ter inspiratie in het kleurenwinkeltje in de klas (uit les 1). Laat de kinderen op zoek gaan naar gekleurde spullen om te verkopen. Laat hen de spullen op kleur sorteren in het winkeltje.

De regenboog

Zonnetje was altijd blij als ze op de bomen en mensen beneden mocht schijnen. De aarde kreeg dan zo'n mooie oranje kleur. Als er grijze wolken onder haar gingen zweven, werd ze droevig. Alles werd dan zo grijs, dat is toch niet mooi?

Grijsje, een grote grijze wolk, vond het heerlijk om samen met andere wolken boven de aarde te drijven. Als de hele lucht grijs zag, voelde hij zich heel gelukkig. Maar als de lucht oranje werd en hij samen met de andere wolken werd verjaagd door de zon, voelde hij zich verdrietig.

Op een dag werd Grijsje heel boos toen de zon er weer aankwam, met haar oranje stralen. Hij probeerde voor de zon te blijven hangen.

Zonnetje duwde tegen Grijsje aan en er ontstond een gevecht. Het ene moment was de lucht grijs, dan weer was de lucht oranje.

Grijsje liet het regenen en Zonnetje liet haar stralen de aarde verwarmen. En wat er toen gebeurde, was ongelooflijk. Opeens kwamen er allemaal kleuren tevoorschijn: rood, geel, groen, blauw, paars ...

Grijsje en Zonnetje stopten met vechten en keken verwonderd naar de kleuren. Even waren ze stil. Toen lachten ze naar elkaar.

GROEP 1 & 2

Les 3 Humeurige kleuren

DOEL de kinderen ervaren wat kleuren doen met hun stemming

NODIG
• speelzaal/schoolplein
• groot vel papier
• lijm

NODIG VOOR
EXTRA
• begeleiders
wandeling
• boek *Kikker en de kleuren*

Begin

Speel het spel Wie brengt de wolk naar de zon? Leg een gele hoepel in de gymzaal of op het schoolplein, dit is de zon. Verdeel de kinderen in groepjes van vijf. Laat elk groepje in een rij achter elkaar staan. Geef de voorste van elke rij een blokje (wit of grijs): dit is een wolk. Alle kinderen kijken dezelfde kant op. Het voorste kind geeft het wolkje boven zijn hoofd aan het kind achter hem. Het tweede kind geeft het wolkje tussen haar benen door aan het kind achter haar, die geeft het weer boven het hoofd door, enzovoorts. Als je aan de beurt bent geweest, ga je snel weer achter in de rij staan. Het kind in de rij dat het wolkje vastheeft als het groepje de overkant heeft bereikt, legt het wolkje in de zon. Als alle wolkjes bij de zon zijn, breekt de regenboog door: laat de kinderen gekleurde blokjes neerleggen.

Kern

Lees het verhaal De regenboog voor van het werkblad. Voer daarna een gesprek met de kinderen. Maak daarbij gebruik van de volgende vragen:

- Van welke kleur wordt de zon blij? En de wolk?
- Welke kleur zou jij kiezen?
- Waarom lachen Grijsje en Zonnetje aan het eind naar elkaar? Wat is er gebeurd?
- Heb jij weleens een regenboog gezien?

- Heb jij een kleur waar je boos van wordt? En verdrietig? En blij?
- Is dat voor iedereen dezelfde kleur?
- Moet je allemaal van dezelfde kleur blij worden?
- Kun je ook van veel verschillende kleuren houden?

Afronden

Zoek samen met de kinderen herfstbladeren of laat hen deze van huis meenemen. Bekijk samen de kleuren die de bladeren hebben. Laat de groep de bladeren op één groot vel plakken zodat er een groot kleurig groepswork ontstaat.

Extra

- Maak een boswandeling en ervaar samen de kleuren in de natuur. Afhankelijk van de mogelijkheden kan het ook een strandwandeling, een rondje door het park, of een wandeling langs een meer, vijver of plein zijn. Vraag de kinderen: Welke kleuren zie je?
- Lees het boek *Kikker en de kleuren* van Wilma Degeling en Veronica Nahmias (Christophoor, 2012) voor, een toepasselijk herfstverhaal.

De sneeuw en het sneeuwkllokje

Alles had een kleur, behalve de sneeuw. De aarde was bruin, het gras was groen, de rozen waren rood, de hemel was blauw en de zon was goudkleurig. Voor de sneeuw bleef er geen enkele kleur meer over. De arme sneeuw besloot om aan een van de anderen een kleur te vragen.

Eerst ging hij naar de bruine aarde: 'Aarde, mag ik van jou een beetje bruin hebben?'
Maar de aarde sliep en gaf geen antwoord. Zij snurkte zachtjes ...

De sneeuw ging naar het groene gras en vroeg: 'Gras, mag ik wat van jouw groene kleur?'
Maar het gras wilde zijn kleur niet delen. Het deed net alsof het de sneeuw niet hoorde en groeide rustig en groen verder.

Toen ging de sneeuw naar de rode roos: 'Mag ik alsjeblieft een beetje van jouw rood hebben?'
Maar de roos luisterde niet eens. Ze draaide haar kopje om en stond mooi rood te zijn.

De sneeuw probeerde het bij de hemel: 'Hemel, mag ik wat van jouw blauw?'
Maar de hemel was veel te ver weg en hoorde de sneeuw niet.

De sneeuw ging naar de zon: 'Zonnetje!', riep de sneeuw heel hard, want de zon stond ook al zo ver weg. 'Mag ik wat van jouw kleur hebben?'
Maar de zon had het zo druk met schijnen, dat hij geen tijd had om te antwoorden.

Ten slotte vond de sneeuw een klein, wit bloempje en hij vroeg: 'Mag ik wat van jouw kleur?'
Het bloempje antwoordde: 'Natuurlijk! Neem zoveel van mijn kleur als je wilt!'
De sneeuw nam wat van de kleur van het bloempje en zo werd sneeuw wit.
En het bloempje? Voortaan werd het 'sneeuwkllokje' genoemd. Het is het enige bloempje dat kan groeien in de sneeuw.

GROEP 1 & 2

Les 4 Winterwit

DOEL de kinderen ontdekken de kleur wit en lichte en donkere kleuren

NODIG

- vierkante witte vouwblaadjes
- tekenpapier
- lijm
- groene kleurpotloden in verschillende tinten

NODIG VOOR EXTRA

- witte voorwerpen (van thuis of op school)

Begin

Laat de kinderen gaan staan. Vertel hen dat er veel sneeuw is gevallen en dat ze helemaal onder de sneeuwvlokken zitten. Zeg dat ze de sneeuw van zich af kunnen schudden: Schud met je hoofd ... Draai met je schouders ... Schud met je armen ... handen ... vingers ... benen ... voeten ... tenen ... Maak daarna samen met de kinderen geluiden: de rrr van rood, de b b b van blauw, de z z z van zwart, de oooo van oranje, enzovoorts.

Kern

Lees het verhaal over de sneeuw en het sneeuw-klokje voor. Voer daarna een gesprek met de kinderen aan de hand van de volgende vragen:

- Welke kleur heeft de aarde? En het gras? De roos? De hemel? De zon?
- Is de hemel altijd blauw?
- Waarom is de sneeuw wit?
- Wat zou er met de sneeuw gebeurd zijn als het gras wat van zijn kleur had gegeven? Of de roos?
- Ken jij nog meer dingen die wit zijn?
- Wat vind jij van wit?
- Stel je voor dat alles om je heen wit zou zijn. Hoe zou dat zijn?
- Waarom denk je dat het sneeuw-klokje geen last

heeft van de sneeuw en de andere bloemen wel?

- Hoe komt het dat de een wel zijn kleur wil delen en de ander niet? Moet je altijd delen? Moet je alles delen?
- Wat vind jij leuk aan delen? En wat vind je er niet leuk aan?

Afronden

Deel witte vouwblaadjes uit. Ga met de groep sneeuw-klokjes vouwen volgens de instructies op kleuropschool.nl. Laat de kinderen hun gevouwen sneeuw-klokjes op papier plakken en er een steel onder tekenen. Vraag de kinderen of een steel altijd groen is. Bestaan er verschillende kleuren groen? Laat hen potloden in lichte en donkere kleuren groen zien en daaruit kiezen.

[symbool] Extra

- Laat kinderen witte voorwerpen zoeken in de klas en/of van huis meenemen voor het kleurenwinkeltje.
- Doe samen de sneeuwdans bij het liedje *Ik wil sneeuw* van Koekeloere (NTR). Zie kleuropschool.nl.

Kijk, een regenboog!

GROEP 1 & 2

Les 5 Een kleurenfeest!

DOEL de kinderen vieren de onderlinge verschillen

Begin

Zet bakjes bellenblaas klaar met wat verf erin. Geef de kinderen een rietje en laat hen bellen blazen op papier: wauw, wat een mooie kleuren!

Kern

Laat de kinderen in de spiegel kijken. Laat hen eerst naar hun kleren kijken. Welke kleuren zien zij? Laat hen dan naar hun haar, hun ogen en neus kijken. Laat hen ook naar elkaar kijken: zijn er kinderen die dezelfde kleur dragen/hebben? Help hen ontdekken dat er verschillende kleuren bruin, wit, rood/roze en dergelijke bestaan en dat niemand hetzelfde is. Vraag de groep: kun je zelf kiezen welke kleur kleren je draagt? Kun je zelf je haarkleur kiezen? En de kleur van je ogen? En van je neus en je wangen? Vraag dan: Als je zelf zou mogen kiezen, welke kleur kleren zou je dan dragen? En welke kleur haar?

Afronden

De kinderen mogen zichzelf of elkaar schminken. Ze mogen zich ook verkleden met kleurige kleding en pruiken. Maak een groepsfoto. Drink samen rode, groene en gele limonade en proost op de kleurrijke klas.

Extra

Luister naar het liedje over kleuren met Nynke van Zappelin via kleuropschool.nl.

NODIG

- bellenblaas met verf, rietjes, papier voor ieder kind
- grote spiegel
- kleurplaat regenboog voor ieder kind
- kleurpotloden, verf, stiften, glitter, lijm
 - schmink
- verkleedkleren en pruiken
- diverse kleuren limonade

NODIG VOOR EXTRA

Hoe de vogels aan hun kleuren komen

Lang geleden, in de tijd van onze dromen, hadden alle vogels dezelfde kleur. En die kleur was zwart, bijna nog zwarter dan zwart.

Op een dag scharrelde Duif door het bos. Ze pikte hier en daar een lekker stukje gras of een zaadje van een plant. Toen ze genoeg gegeten had, vloog ze een boom in. Ze zette haar pootjes op een tak waarvan een stukje half afgebroken was door de storm. Duif kwam met een pootje vast te zitten onder het losse stukje. Oei, dat deed pijn. Het lieve duifje schreeuwde hard om hulp: 'Au, au, au!'

Alle andere vogels kwamen op haar geschreeuw af. Duif had veel pijn. Haar pootje zwol helemaal op, waardoor ze nog vaster kwam te zitten in de boom. De andere vogels probeerden haar zoveel mogelijk te helpen. Ze beschermen haar met hun vleugels tegen de zon. Enkele vogels haalden water om te drinken. Ook goten ze water over het pootje van Duif om de pijn te verzachten.

Alle vogels deden hun best. Alle vogels? Nee, niet allemaal. Kraai wilde niet helpen. Hij was jaloers dat de andere vogels Duif zoveel aandacht gaven. 'Jullie verpesten je tijd', kraste Kraai. 'Het is echt zinloos, geef het maar op, Duif gaat dood.' Maar de andere vogels luisterden niet naar Kraai. Ze hadden genoeg van hem en jaagden hem weg.

Het pootje van Duif zwol steeds meer op en je zag het bloed kloppen in de aderen. Toen kreeg Kaketoe een idee. Ze hopte naar voren en beet met haar scherpe, kromme snavel in de opgezwollen poot van Duif. Duif krijste van de pijn, maar de zwelling in haar pootje nam direct af en ze kon zich loswurmen uit de afgebroken tak. Uit de snee in haar poot vlogen alle kleuren van de natuur. Ze spatten op de vogels die om Duif heen zaten. Sommige vogels kregen een klein beetje kleur op het zwart, andere kregen één kleur geel, bruin of rood, en weer andere vogels kregen twee kleuren. De kaketoe werd ondergespat door zachtroze en grijs. De regenbooglori kreeg zelfs zoveel kleuren dat ze de regenboog zelf wel leek. Voor de kleine, lieve Duif was bijna geen kleur meer over. Ze bleef achter met een zachtgrijs kleurtje en een beetje bruin. Maar ze was wel gered!

Zo komen alle vogels aan hun kleuren. Alle vogels? Nee, niet allemaal. De weggejaagde Kraai was zo boos dat hij niet meer was teruggekomen. Daarom is de kraai nog steeds zwart, tot op de dag van vandaag.

Naar een overgeleverd verhaal van de Aboriginals in Australië

GROEP 3 & 4

Les 1 Kleur verkennen

DOEL de kinderen onderzoeken de kleuren

Begin

Verdeel de klas in groepjes van ongeveer vijf kinderen. Geef elk groepje een andere kleur. Laat de groepjes zoveel mogelijk dingen in hun kleur verzamelen door ze in de klas (of daarbuiten) te zoeken en te laten zien of te benoemen. Laat elk groepje samen bedenken en vertellen waarom hun kleur het mooiste en beste is.

Kern

Lees samen het verhaal van het werkblad. Laat de kinderen in tweetallen een gesprek voeren met behulp van de volgende vragen:

- Waarom werd Kraai weggejaagd?
- Waarom beet Kaketoet in Duifjes poot? Wat was er anders gebeurd met Duifje?
- Welke kleur(en) zou jij willen hebben als je een vogel was?
- Is het belangrijk dat vogels gekleurd zijn? Waarom vind je dat?
- Is een zwarte vogel minder mooi? Waarom wel/niet?
- Hoe zou het zijn als er maar één kleur was? Of geen kleur?
- Welke kleuren zijn er allemaal nog meer?

Besprek de antwoorden daarna met de klas. Schrijf alle genoemde kleuren op.

Geef ieder kind een kopie van de kleurplaat bij het verhaal (zie kleuropschool.nl). Laat de kinderen de kleurplaat inkleuren met de kleur(en) van hun keuze.

Afronden

Laat de kleurgroepjes het spelletje Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet spelen. Laat hen ook proberen om de kleuren uit de lijst van Kern hierbij te gebruiken.

Extra

- Maak een herfstwandeling met de klas. Laat de kinderen ontdekken hoeveel kleuren er in de natuur te vinden zijn. Verzamel gekleurde spullen uit de natuur (bladeren, nootjes, takjes, beestjes, paddenstoelen) of maak er foto's van. Geef de verzameling een mooie plek in de klas.
- Neem een kristal/prisma mee naar de klas. Schijn er met een (zak)lamp op (of bekijk het filmpje over hoe kleuren ontstaan via kleuropschool.nl). Ontdek met de groep dat kleuren ontstaan door het breken van het licht.

Ik voel me zo...

Terry

Ik ben bijna jarig! Nog maar 3 nachtjes slapen. Mijn moeder en ik hebben al bedacht wat ik ga trakteren. Maar ik zeg nog niet wat het is, want dat is een verrassing. En ik ga ook een feestje geven en dan mag ik zeven kinderen kiezen. We gaan zelf pizza bakken en een speurtocht doen en heel veel andere leuke dingen en lekkers eten. Ik kan haast niet wachten!

Zafira

Gisteren was ik bij oma Wonnie en toen werd ik verdrietig. Ze is de mama van mijn vader en al wel een beetje oud, maar niet zo heel oud. Oma Wonnie is ziek geworden. Pas geleden lag ze ook in het ziekenhuis. Toen heb ik een tekening voor haar gemaakt. Met een ziekenauto erop, want zij was met de ziekenauto gegaan. Nu is ze weer naar huis gekomen, maar ze is nog steeds ziek. Oma praatte met een heel zachte stem. Ik kon haar bijna niet verstaan. En ze deed haar ogen elke keer even dicht en dan moest ze zuchten. Ik hoop maar dat oma Wonnie weer beter kan worden.

Polle

Het is gewoon niet eerlijk dat ik nu alweer niet op de computer mag. Want ik ben al heel lang niet geweest en Damian wel en die mag nu alweer. Juf let helemaal niet op. Zo kom ik nooit aan de beurt. En thuis mag ik ook bijna niet op de computer van mijn vader. Die zegt altijd heel snel dat het wel weer genoeg is, maar dan heb ik nog bijna niet erop gespeeld. Dan moet ik weer buiten spelen of iets anders gaan doen. Ondertussen gaat hij zelf wel de hele tijd op de computer. Nou, als ik groot ben ga ik zelf bepalen wat ik doe. Dan ben ik de baas! Dan ga ik de hele dag computeren, zo lang als ik wil!

Wies

Ik heb een toets vanmiddag. Van turnen. Ik moet op de evenwichtsbalk een paar oefeningen doen. Als ik het goed doe, mag ik naar de hogere groep. Dat wil ik heel graag want Nika, mijn vriendin, zit daar ook al in. Maar ik ben nu al zenuwachtig. Ik ben bang dat mijn benen gaan trillen en dat ik dan niet goed stevig kan staan. Vorige maand ben ik van de balk gevallen, nou ja gesprongen, omdat ik mijn evenwicht was verloren. Daarom mocht ik toen nog niet naar de hogere groep. Ik ben bang dat het vanmiddag weer niet gaat lukken. Maar ik wil het wel heel graag ...

GROEP 3 & 4

Les 2 Kleurgevoel

DOEL de kinderen onderzoeken hoe kleuren en gevoel met elkaar verbonden zijn

NODIG

- voorwerpen met verschillende kleuren (felle/zachte, donkere/lichte, vrolijke/fletse)
- schilderpapier
- sponsjes en water
- kwasten
- drie primaire kleuren plakkaatverf

NODIG VOOR EXTRA

- doorzichtig gekleurd papier
- kleding (van thuis) in verschillende kleuren
- gekleurde pennen/potloden

Begin

Bekijk een aantal kleuren van voorwerpen in de klas of van kleding van de kinderen. Benoem steeds of het een zachte of felle, donkere of lichte, vrolijke of fletse kleur is.

Luister samen naar de verschillende muziekstukjes van kleuropschool.nl die ieder een andere sfeer oproepen.

Benoem samen of het rustige, vrolijke, sombere of droevige muziek is.

Vraag bij de kinderen bij elk muziekstukje aan welke kleur ze moeten denken bij deze muziek.

Kern

Lees samen met de kinderen de portretjes van het werkblad. Bespreek elk portretje afzonderlijk. Stel vragen als:

- Voel jij je ook wel eens zo?
- Welke kleur zou bij dat gevoel horen? Een lichte of een donkere kleur? Een felle of een zachte kleur?

Laat de kinderen dan in tweetallen een eigen ervaring aan elkaar vertellen en bedenken welke kleur erbij zou passen.

Afronden

Geef ieder kind een vel schilderpapier. Laat hen beide kanten nat maken met een sponsje. Laat hen daarna met een kwast nat in nat schilderen met de primaire kleuren rood, geel en blauw. Hierbij vervloeien de kleuren. Laat de kinderen ontdekken hoe de kleuren zich mengen. Kunnen de kinderen verschillende kleuren laten ontstaan?

Vraag na afloop: Hoe voelde het om zo te schilderen? Bespreek verschillende werkstukken. Vraag bij elk werkstuk: Welke sfeer roept het op? Welk gevoel hoort erbij? (Denk aan: koel, warm, rustig, wild, licht, donker enzovoorts.)

Extra

Spreek af met de groep dat een week lang elke dag zijn eigen kleur heeft. Maak een lijstje van de dagen en de kleuren. Vraag de kinderen op die dag kleren aan te doen in de kleur van de dag. Als het kan, plak dan de verlichting af met gekleurd papier. Laat de kinderen schrijven en tekenen in de kleur van de dag. Bespreek aan het eind van elke dag: Hoe was het gevoel van deze dag? Hoe was de sfeer in de klas?

De verzameling van Ekster

Op een morgen dacht Ekster: 'Vandaag is een mooie dag voor verzamelen.' De zon schitterde aan de blauwe hemel en deed de kale bomen in het park glimmen van plezier. Ekster poetste zijn veren op en sprong van zijn slaaptak. Eerst een goed uitzichtpunt vinden, dacht hij. Hij spreidde zijn vleugels en vloog bovenop een lantaarnpaal. Hé, wat glinstert daar? Ach, hoe mooi schittert het water van de vijver in de zon, dacht hij geroerd. Jammer dat ik dat niet kan verzamelen.

Ekster had al vaak geprobeerd om een waterparel te plukken als er dauwdruppels in een struik hingen. Maar zodra hij er eentje in zijn snavel pakte, was de parel weg. Nee, waterschatten, daar heb je niks aan, wist Ekster. Maar wat zag hij nu? Op het pad onder hem liep Hond met een gouden bal in zijn bek. Die is voor mij! dacht Ekster en dook erop af. 'Hier met die gouden bal, rooie Hond!'

kwetterde Ekster, terwijl hij driftig met zijn vleugels fladderde. Verbaasd bleef Hond staan en legde de bal neer. 'Hé druktemaker, je bent niet wijs!', blafte hij. 'Ik ben niet rood, maar bruin. En mijn bal is geel, niet goud. Blijf ervanaf, want ik speel met mijn baas. Waf!' En weg rende Hond. Met de bal.

Bruin? Geel? Hij is niet goed wijs, dacht Ekster verbaasd. Maar die bal was toch te groot voor mijn snavel. Ik moet iets kleiner vinden. Ekster vloog terug naar zijn uitzichtpost. 'Ha, daar glinstert weer iets: een gouden eikeltje! Dat is voor mij!', zei Ekster tegen zichzelf en maakte een duikvlucht. Maar vlak voor zijn snavel griste Eekhoorn de eikel weg. 'Geef hier die gouden noot!', kraste Ekster boos. Eekhoorn begon te lachen: 'Je bent niet wijs. Eikels zijn bruin, niet goud. En deze is voor mijn wintervoorraad.' En weg was Eekhoorn. Met de noot.

Bruin, niet goud? Hij is niet goed wijs!, dacht Ekster verontwaardigd. En weer had hij geen schat. Opeens zag hij iets anders. Vlakbij op een bankje lag een schitterend zilveren ding naast twee kinderen die daar zaten. Zonder zich te bedenken hipte Ekster ernaartoe, pakte het met zijn snavel en vloog weg. Eindelijk gelukt! 'Wil je nog wat sap?', vroeg de jongen aan het meisje naast hem op de bank. Ze schudde haar hoofd: 'Nee, bedankt, ik heb genoeg.' 'Hé, wat gek ...', zei de jongen en keek om zich heen. 'Waar is die grijze dop nou gebleven?' Vlakbij in een boom, klonk een vrolijk 'Ek-ek-ek'. Ja, dacht Ekster, dit is een mooie dag voor verzamelen!

GROEP 3 & 4

Les 3 Kleurverschil

DOEL de kinderen ontdekken dat niet iedereen de dingen hetzelfde ziet

NODIG

- stevig tekenpapier
- wasco in diverse kleuren
- kwasten, zwarte verf
- prikpenen of satéprikkers

NODIG VOOR EXTRA

- glow-in-the-dark-spulletjes of stickers (meebrengen van thuis)

Begin

Verduister het klaslokaal of doe deze activiteit direct 's morgens als het nog schemerig is. Laat het licht in de klas eerst nog aan. Vraag de kinderen om rustig te gaan zitten. Leg uit dat jullie een stille oefening gaan doen waarbij zij in zichzelf antwoord geven als je iets vraagt. Doe het licht uit. Lees dan de volgende tekst voor, met pauzes tussendoor:

Kijk eens goed om je heen naar alle gekleurde dingen. Zie hoeveel verschillende kleuren er zijn in deze ruimte ... En zie ook hoe alles glimt als het licht erop schijnt ... Kijk naar de schaduwen die de dingen hebben als het licht er niet bij kan ... Dan doe je het licht uit. Merk op wat er nu verandert. Misschien zie je even niks meer, moeten je ogen even wennen. Hoe voelt dat? ... Als je ogen gewend zijn, kijk dan wat je om je heen ziet. Kijk eens wat er met de kleuren is gebeurd. Zijn ze veranderd? Of weg? Kun je sommige kleuren nog zien? ... Hoe is het nu met de schaduwen? ... Merk ook hoe het voelt om in het donker te zijn ... Word je rustiger, of voelt het spannend, of vreemd? ... Luister je beter? Kun je jezelf beter voelen? Voel je je adem? ... Sluit dan de oefening af door het licht weer aan te doen. Vraag de kinderen naar hun ervaring: Wat hebben ze gezien en gehoord?

Kern

Lees samen met de kinderen het verhaal van het werkblad. Voer een gesprek met behulp van de volgende vragen:

- Waarom kan Ekster de waterparels niet verzamelen?
- Waarom is het een mooie dag voor verzamelen?
- Waarom vindt Hond dat Ekster niet wijs is?
- Hoe komt het, denk je, dat Ekster en Hond de kleuren verschillend zien?

- En Eekhoorn? En de jongen? Waarom zien zij de kleuren anders dan Ekster?
- Denk je dat wij de kleuren allemaal hetzelfde zien? Waarom denk je dat?
- Is het belangrijk om allemaal dezelfde kleuren te zien? Waarom wel/niet?
- Hoe zou het zijn als iedereen alles verschillend ziet?

Afronden

Laat de kinderen een nachttekening maken. Laat hen het vel eerst met verschillende kleuren wasco helemaal inkleuren. Het maakt niet uit hoe, als het papier maar helemaal bedekt is. Laat hen daarna het hele vel zwart schilderen, zo dat alle wasco bedekt is. Als de verf droog is (dit duurt wel even!) mogen ze er een nieuwe tekening in krassen met een prikpen. Dan komt de kleur van de wasco op verrassende wijze tevoorschijn komt.

Extra

- Bekijk en doe met de kinderen enkele kleurenblindheidstestjes via kleuropschool.nl.
- Kijk samen met de kinderen naar de schemering en/of de zonsondergang (of geef dit als opdracht mee). Vraag: Welke kleuren verdwijnen het eerst? Welke kleuren blijven het langst zichtbaar? Of omgekeerd, kijk naar een zonsopgang. Welke kleuren worden het eerst zichtbaar, welke pas later?
- Laat de kinderen glow-in-the-dark spulletjes verzamelen of meebrengen van thuis om de klas te versieren. Schep daarmee een sfeermoment op een geschikt tijdstip, met het licht uit.

De grijze prinses

's Nachts onder de paarse maan
ben ik naar omkeerland gegaan.

Daar hoord' ik van een grijs prinsesje
Grijzer dan een potloodpunt
zo danst ze met haar groene prins
had haar feest mooier gekund?

De kok bakt blauwe pannenkoeken
blauwer dan de wijde zee
wat hebben ze een reuzentrek
dus eten ze elk voor meer dan twee.

Maar daar verschijnt de boze heks,
in haar stralend goud' gewaad
en zwaait met haar zilveren toverstaf
o o wat er nu komen gaat ...

Weg is hij, de groene prins,
en niemand ziet hem ooit nog weer.
Grijs prinsesje huult oranje tranen
keer op keer op keer op keer ...

Maar kijk, wie komt daar aan heel vlug:
daar daalt een zwarte engel neer
en brengt op haar zwarte vleugelrug
het groene prinsje veilig weer.

GROEP 3 & 4

Les 4 Kleur omgekeerd

DOEL de kinderen onderzoeken wat er gebeurt als iets een andere kleur heeft dan normaal

- NODIG**
- gym-/speellokaal
 - hoepels in verschillende unikleuren
 - tekenpapier en kleurpotloden

NODIG VOOR EXTRA

- potlood en vel wit papier voor ieder kind
- vier vouwblaadjes per kind: een rode, gele, blauwe en groene

Begin

Ga met de groep naar het speellokaal of de gymzaal. Leg hoepels in verschillende unikleuren op de grond, verspreid door de ruimte. Laat de kinderen rondlopen. Als je een kleur noemt, moeten ze snel met één voet in de hoepel met die kleur gaan staan.

Spreek voor de tweede ronde af dat de kleuren anders zijn: de gele hoepel heet rood, de rode heet geel. Doe het spel opnieuw. Wie vergist zich en gaat in de verkeerde hoepel staan?

Maak het nog spannender door ook de blauwe en groene hoepel van kleur te laten wisselen.

Bedenk samen met de kinderen nog meer dingen die een andere betekenis krijgen als de kleur verandert.

Afronden

Laat de kinderen een tekening maken waarbij niks de gewone kleur heeft. Vertel dat het gras in elk geval niet groen mag zijn, de zon niet geel en de lucht niet blauw, de beer niet bruin en de heks niet zwart.

Kern

Lees samen het gedicht De grijze prinses. Voer een gesprek met de kinderen aan de hand van de volgende vragen:

- Wat vind je van een grijze prinses?
Waarom vind je dat?
- En wat van een groene prins?
Waarom vind je dat?
- Kan een pannenkoek blauw zijn?
Waarom wel/niet?
- Hoe ziet een boze heks er gewoonlijk uit?
- Wordt de heks anders als ze gouden kleren heeft? Waarom?
- Is een zwarte engel anders dan een witte?
Waarom vind je dat?
- Wat gebeurt er als de kleuren veranderen?
Hoe komt dat denk je?

Extra

Doe met de kinderen een experiment met complementaire kleuren. Geef ieder kind een vel wit papier en vier vouwblaadjes in de kleuren rood, geel, blauw en groen. Zet met potlood een stip in het midden van elk vouwblaadje.

Vraag de kinderen een vouwblaadje op het witte vel te leggen. Laat hen vervolgens 30 seconden geconcentreerd kijken naar de stip in het midden. Haal het vouwblaadje weg. Op het witte vel lijkt nu een vierkant in een andere (complementaire) kleur te verschijnen! Rood geeft zeegroen, geel geeft blauwpaars, blauw geeft oranjegeel en groen geeft roze.

Het verhaal van de regenboog

Ver weg, in Kleurenland, leven alle kleuren gezellig met elkaar. Maar op een dag is alle gezelligheid voorbij. De kleuren staan heel hard tegen elkaar te roepen. De een nog harder dan de ander. Boven alles uit roept Groen: 'Ik ben veel belangrijker dan jullie. Het gras is groen. Dat vinden de koeien lekker. De bladeren van de bomen zijn groen, daar schuilen de vogels tussen. En als de sla en de spinazie niet groen waren, zou geen kind ze meer eten.'

'Hoho', zegt Blauw. 'Heb je wel eens naar de blauwe lucht gekeken? Als er geen lucht is kan alles wat groen is echt niet groeien hoor! In de blauwe lucht is het licht en luchtig. Kijk maar naar de vlinders en de vogels die er vliegen.'

'Hihi', lacht Geel. 'Wat maken jullie je druk zeg. Doe eens wat vrolijker! Ik breng de warmte met mij mee. Ik maak iedereen blij want ik ben de kleur van de zon. Door mij schijnt de maan in de donkere nacht. Ik ben de kleur van vrolijke narcissen en zomerse zonnebloemen. Zonder mij is er niets aan.'

'Nou ja zeg!', roept Oranje. 'Dan ken je mij nog niet. Ik maak de mensen pas echt blij. Van mij worden ze gezond, want ik ben de kleur van de worteltjes. Ook de mandarijnen en sinaasappels hebben mijn kleur. Trouwens, ik ben ook nog eens een keer de mooiste kleur. Kijk vanavond maar eens naar de lucht als de zon onder gaat.'

'Hou op!', schreeuwt Rood. 'Iedereen weet dat ik de belangrijkste kleur ben! Ik kleur de rozen rood en ook de harten van de mensen. Ik ben de kleur van de liefde. Zonder liefde zijn jullie niets waard.'

'Ahum', klinkt opeens de stem van Paars. 'Ik ben de kleur van de koningsmantel. Koningen kiezen mijn kleur omdat ik hen wijsheid en macht geef. Dankzij mij weten koningen wat ze moeten doen.'

'Ssst', zegt Zachtblauw. 'Door al dit geruzie hoor je de stilte niet eens meer. Als het stil is, kun je beter denken. Mijn kleur zorgt voor rust en niet voor ruzie. Onthoud dat maar goed.'

Dan opeens ... schiet er een witte flits door de lucht. Vlak daarna klinkt het dreunende geluid van de donder. Meteen klettert er een hoosbui neer op de kleuren. De kleuren kruipen van angst heel dicht bij elkaar. 'Wat zijn jullie toch dom!', verzucht de regen. 'Weet je dan niet dat jullie allemaal even belangrijk zijn? Ieder met jullie eigen kleur? Zo ben je gemaakt. Jouw kleur hoort bij jou. En je hebt elkaar nodig om van het leven een feest te maken. Geef elkaar een hand, dan gaan we samen een hemelfeest vieren.'

De regen neemt de kleuren mee en zet ze in een grote boog naast elkaar in de lucht. Dit is de mooiste regenboog die ik ooit heb gemaakt, denkt de regen tevreden. En weet je? Kijk maar goed naar de prachtige kleuren als je een regenboog ziet. Met z'n allen bij elkaar zijn ze het allermooist. Net als wij!

Naar een legende uit India

GROEP 3 & 4

Les 5 Kleurrijk

DOEL de kinderen ervaren dat je verschillen in smaak en kleur met elkaar kunt vieren

Begin

Bekijk met de kinderen afbeeldingen van (of een filmpje over) pointillistische schilderijen via kleuropschool.nl. Zie hoe elk schilderij uit vele kleuren is opgebouwd. Laat de kinderen benoemen welke verschillende kleuren ze zien. Tip: Je kunt de afbeelding eerst gewoon laten zien, en daarna uitvergroot. Dan komen de verschillende kleuren nog beter tevoorschijn.

Kern

Lees samen het verhaal van het werkblad. Voer een gesprek met de groep aan de hand van de volgende vragen:

- Waarover maken de kleuren ruzie?
- Welke kleur vind jij het belangrijkste of mooiste? Waarom?
- Zou het beter zijn als iedereen dezelfde kleur mooi vond? Waarom wel/niet?
- Waarom zijn er verschillende kleuren en ideeën, denk jij?

Zing samen met de kinderen het *Kleurlied*, te vinden op kleuropschool.nl.

Geef ieder kind een kopie van de kleurplaat van de illustratie bij het verhaal (zie kleuropschool.nl). Laat de kinderen de kleurplaat inkleuren met de kleur(en) van hun keuze.

Afronden

Zet de kleuren van de regenboog op het digibord. Schrijf daarnaast vijf thema's op: hobby, uiterlijk, kleding, eten, speelgoed. (Zie ook kleuropschool.nl.)

Geef ieder kind een tijdschrift. Laat de kinderen individueel (of per tweetal) voor elk thema plaatjes zoeken in de kleuren van de regenboog. Dus: ieder kind (of elk tweetal) zoekt minstens vijf verschillend gekleurde plaatjes, minimaal één per thema. Je kunt de kinderen ook zelf iets laten tekenen in de goede kleur.

Plak met de klas alle plaatjes op een groot vel papier (of behangrol). Zo maak je samen een grote regenboogcollage, met variaties in smaak en voorkeur.

Extra

- Organiseer met de groep een maaltijd met eten in alle kleuren. Maak eventueel met behulp van (veilige) kleurstoffen de gewone kleuren van het eten anders.
- Laat kinderen een pointillistisch portret van elkaar of een schilderij maken met wattenstaafjes en verf, of een kleurstippentekening met stift. Laat de kinderen uitproberen of ze kleuren kunnen 'mengen' door verschillende kleuren stippen bij elkaar te zetten, en door de stippen dichter bij of verder weg van elkaar te zetten.

Kleur bekennen: Het levensbeschouwelijk gesprek

In een levensbeschouwelijk gesprek zijn de kinderen met elkaar in gesprek over wat zij meemaken, hoe ze daarnaar kijken, welke vragen dit bij hen oproept en welke antwoorden er op deze vragen te vinden zijn. Alle vragen die betrekking hebben op de relatie van een individu met zichzelf, de ander, het leven en het mysterie dat daarin aanwezig is, kunnen onderwerp zijn van een levensbeschouwelijk gesprek.

Er is sprake van een levensbeschouwelijk gesprek wanneer er ruimte is voor verwondering en bezieling, ervaringen en gevoelens die de leerlingen ook in een beeldende taal kunnen uitdrukken. Het is daarbij van belang dat de leerlingen zelf vragen gaan stellen die een verbinding krijgen met een diepere betekenislaag. Helemaal mooi is het als leerlingen waarden, verhalen of symbolen uit verschillende levensbeschouwingen inbrengen.

De betekenis van het levensbeschouwelijk gesprek voor leerlingen

Kinderen zijn op zoek naar zin en samenhang. Het is voor veel kinderen een levenskunst om in een ongestructureerde en onveilige wereld houvast te vinden en mentaal overeind te blijven. Leerlingen worden in het levensbeschouwelijke gesprek uitgedaagd om na te denken over waar het in het leven op aan komt. En om levensvragen te stellen waarop de mogelijke antwoorden enig houvast kunnen bieden. Kenmerkend voor het levensbeschouwelijke gesprek is de onderlinge uitwisseling van deze onderwerpen. De deelnemers nemen de vragen serieus en zoeken samen naar antwoorden. Het is goed dat er verschillende ideeën naast elkaar bestaan.

Vragen in het levensbeschouwelijke gesprek

In *Kleur op school* hebben we inmiddels veel ervaring met deze werkvorm van de vraag, de kern van de methode. We onderscheiden drie typen vragen, waarvan we er in de les altijd een aantal concreet meegeven:

- 1. Onderzoekende vragen:** vragen naar feiten over de 'bron': Wat is er met het vogeltje aan de hand? Wat deed de kameleon in het verhaal?
Doelstelling van dit soort vragen: nagaan of kinderen alles snappen en kinderen beter laten kijken/luisteren
- 2. Ervaringsvragen:** vragen naar de eigen ervaring van kinderen met betrekking tot de 'bron': Heb jij wel eens meegemaakt dat ...? Heb jij thuis ook een? Heb jij wel eens een ... gezien?
Doelstelling van deze vragen: verbinding maken tussen de bron en de eigen beleavingswereld, en ervaringen delen
- 3. Levensbeschouwelijke vragen:** vragen waarin levensbeschouwelijke betekenissen gezamenlijk worden onderzocht: Is het erg als je iets niet durft? Kun je altijd zomaar je passie volgen? Hoe zou het zijn als er geen fantasie was?
Let op: deze vragen zijn niet meer concreet en specifiek, maar abstract en algemeen.
Doelstelling van deze vragen: verdiepen van levensbeschouwelijke betekenissen, en het uitwisselen van betekenissen.

De rol van de leerkracht

Jij kunt er als leerkracht voor zorgen dat een levensbeschouwelijk gesprek goed verloopt. Dat doe je door je in de leerlingen te verplaatsen. Je houdt daarbij rekening met de leertijd van de leerlingen.

Ook zorg je voor een veilig klimaat in de klas en creëer je een opstelling die bij 'ontmoeting' past, bij voorkeur een kring.

Bekijk met je team een van de lessen uit deze *Kleur op school* en zie hoe de vragen zijn opgesteld. Probeer samen een levensbeschouwelijk gesprek te voeren aan de hand van de vragen die zijn opgesteld. Bedenk zelf nog wat aanvullende levensbeschouwelijke vragen.